

Folkbildning

Sammanfattning

I betänkandet behandlas 13 motionsyrkanden om folkbildningsfrågor väckta under den allmänna motionstiden 2007. Samtliga yrkanden avstyrks.

Frågor som tas upp i betänkandet rör folkbildningens betydelse, kommuners och landstings ansvar för stöd till folkbildningen, tolkutbildning och syntolkar. Andra frågor som behandlas är folkbildning för IT-samhället, studier vid folkhögskola vid 16 års ålder, folkhögskolestudier för afatiker och invandrarkvinnors deltagande i samhällslivet.

I betänkandet finns 2 reservationer och 1 särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Utskottets överväganden	5
Folkbildningens betydelse	5
Kommuners och landstings ansvar för stöd till folkbildningen	6
Tolkutbildning	7
Syntolkar	9
Folkbildning för IT-samhället	10
Studier vid folkhögskola vid 16 års ålder	11
Folkhögskolestudier för afatiker	12
Invandrarkvinnors deltagande i samhällslivet	13
Reservationer	15
1. Folkbildningens betydelse, punkt 1 (s, v)	15
2. Kommuners och landstings ansvar för stöd till folkbildningen, punkt 2 (s, v)	16
Särskilt yttrande	18
Invandrarkvinnors deltagande i samhällslivet, punkt 8 (s, v)	18
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	19
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007	19

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Folkbildningens betydelse**

Riksdagen avslår motionerna

2007/08:Kr287 av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda s),

2007/08:Kr326 av Ulf Sjösten och Cecilia Widegren (båda m)
yrkande 1 och

2007/08:Kr340 av Anita Brodén och Agneta Berliner (båda fp) yrkan-
dena 1 och 2.

Reservation 1 (s, v)

2. **Kommuners och landstings ansvar för stöd till folkbildningen**

Riksdagen avslår motionerna

2007/08:Kr283 av Thomas Strand (s),

2007/08:Kr326 av Ulf Sjösten och Cecilia Widegren (båda m)
yrkande 2 och

2007/08:Kr342 av Louise Malmström och Jan Björkman (båda s).

Reservation 2 (s, v)

3. **Tolkutbildning**

Riksdagen avslår motion

2007/08:Kr349 av Nikos Papadopoulos och Siw Wittgren-Ahl (båda
s).

4. **Syntolkar**

Riksdagen avslår motion

2007/08:Kr247 av Ann-Christin Ahlberg (s).

5. **Folkbildning för IT-samhället**

Riksdagen avslår motion

2007/08:Kr301 av Monica Green (s).

6. **Studier vid folkhögskola vid 16 års ålder**

Riksdagen avslår motion

2007/08:Kr290 av Åsa Lindestam (s).

7. **Folkhögskolestudier för afatiker**

Riksdagen avslår motion

2007/08:Kr318 av Bodil Ceballos och Sven Bergström (mp, c).

8. **Invandrarkvinnors deltagande i samhällslivet**

Riksdagen avslår motion

2007/08:Kr347 av Fredrik Olovsson och Elisebeht Markström (båda s).

Stockholm den 10 april 2008

På kulturutskottets vägnar

Siv Holma

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Siv Holma (v), Cecilia Wikström i Uppsala (fp), Cecilia Magnusson (m), Margareta Israelsson (s), Anne Marie Brodén (m), Lars Wegendal (s), Mats Johansson (m), Anders Åkesson (c), Nikos Papadopoulos (s), Anne Ludvigsson (s), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s), Dan Kihlström (kd), Olof Lavesson (m), Göran Persson i Simrishamn (s), Solveig Hellquist (fp), Esabelle Dingizian (mp) och Göran Montan (m).

Utskottets överväganden

Folkbildningens betydelse

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om att på olika sätt värna folkbildningen med hänvisning bl.a. till den kraftiga nivåhöjningen av statsbidraget som riksdagen beslutade om vid budgetbehandlingen för 2007.

Jämför reservation 1 (s, v).

Motionerna

I *motion Kr326* lyfter Ulf Sjösten och Cecilia Widegren (båda m) fram de svenska studieförbundens och folkbildningens stora betydelse för uppbyggnaden av den svenska demokratin. Motionärerna betonar vikten av en bra och bred folkbildningsverksamhet i Sverige (yrkande 1).

Anita Brodén och Agneta Berliner (båda fp) framhåller i *motion Kr340* folkrörelsernas stora betydelse för att stimulera samhällsengagemang och för att utveckla och stärka demokratin. Livaktiga och dynamiska studieförbund och folkhögskolor är också en förutsättning för att det livslånga lärandet ska kunna bli verklighet för alla människor i Sverige. Detta kräver en stärkt och säkrad position för studieförbund och folkhögskolor, anser motionärerna (yrkandena 1 och 2).

Synpunkter på värnandet om folkbildningen och det livslånga lärandet framförs också i *motion Kr287* av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda s).

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärernas uppfattning att folkbildningen fyller en viktig funktion för att stärka och utveckla demokratin. Den skapar möjlighet till ett livslångt lärande på deltagarnas egna villkor och bidrar till att höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället och öka människors samhällsengagemang. Folkhögskolor och studieförbund är också viktiga aktörer i det gemensamma arbetet med att bryta människors utanförskap.

Genom den nivåhöjning med 490 miljoner kronor som regeringen föreslog för budgetåret 2007, och som gick 90 miljoner kronor utöver vad som tidigare aviserats i samband med folkbildningspropositionen *Lära, växa, förändra* (prop. 2005/06:192), underströk också regeringen folkbildningens betydelse. Stödet till folkbildningen uppgår nu till 3,1 miljarder kronor om året. Detta visar tydligt vilken vikt som fästs vid det arbete som utförs inom folkbildningen.

Utskottet anser motionerna Kr287 (s), Kr326 (m) yrkande 1 och Kr340 (fp) yrkandena 1 och 2 är i huvudsak tillgodosedda med det ovan anförda. Motionerna avstyrks.

Kommuners och landstings ansvar för stöd till folkbildningen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag som berör kommuners och landstings ansvar för stöd till folkbildningen. Det är kommunernas och landstingens angelägenhet att självständigt avgöra vilken nivå de egna anslagen ska ha.

Jämför reservation 2 (s, v).

Motionerna

I *motion Kr283* av Thomas Strand (s) framhålls att det i folkbildningspropositionen betonats att folkbildningen är en angelägenhet för hela samhället och att ansvaret för det ekonomiska stödet till folkbildningen delas mellan stat, landsting och kommun. Motionären är medveten om att staten inte kan kommendera vare sig landsting eller kommuner att öka sitt ekonomiska stöd till folkbildningen. Men han anser att regeringen ytterligare kan tydliggöra riksdagens ambition med ett delat ansvar för stödet till folkbildningen.

I *motion Kr342* av Louise Malmström och Jan Björkman (båda s) föreslås ett tillkännagivande till regeringen om att slå vakt om folkbildningens särart och utvecklingsmöjligheter samt att på nationell nivå påbörja en dialog med lokala och regionala bidragsgivare kring detta. Motionärerna framhåller att kommunernas och landstingens bidrag till folkbildningen minskat med 40 % jämfört med konsumentprisindex redan mellan 1991 och 2006 och att den minskningen har accelererat det senaste året.

I *motion Kr326* efterlyser Ulf Sjösten och Cecilia Widegren (båda m) en översyn av systemet med tre nivåer för bidragsgivning till studieförbunden för att skapa långsiktiga och stabila förutsättningar för studieförbunden i Sverige (yrkande 2). Motionärerna pekar bl.a. på den dramatiska minskningen av stödet från kommunerna och den stora skillnaden i ekonomiskt stöd som nu finns mellan kommunerna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet behandlade en motion om kommuners och landstings ansvar för stödet till folkbildningen senast våren 2007¹. Utskottet konstaterade då att regeringen i folkbildningspropositionen (prop. 2005/06:192) gjort bedömningen att folkbildningen är en gemensam angelägenhet för staten, kommunerna, landstingen och huvudmännen samt att det ekonomiska stödet skulle bäras gemensamt. Kulturutskottet delade den bedömningen vid behandlingen av propositionen (bet. 2005/06:KrU14).

Emellertid, som utskottet också konstaterade förra året, har kommuner och landsting ett långtgående självbestämmande. Det är därför en angelägenhet för dessa att självständigt avgöra vilken nivå de egna anslagen ska ha. Utskottet vidhåller denna bedömning men förutsätter samtidigt att regeringen nog följer utvecklingen inom området.

Med hänsyn till det anförda avstyrker utskottet motionerna Kr283 (s), Kr326 (m) yrkande 2 och Kr342 (s)

Tolkutbildning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion som rör den nya kontakttolksutbildningen eftersom det är för tidigt att utvärdera den nya tolkutbildningen. Det får dock förutsättas att regeringen nog följer utvecklingen vad gäller kvaliteten i utbildningen och auktoriseringen av tolkar samt om det finns behov av det återkommer till riksdagen.

Motionen

Nikos Papadopoulos och Siw Wittgren-Ahl (båda s) ifrågasätter i *motion Kr349* ett förslag, framlagt av Utredningen om kontakttolkar, som innebär att kontakttolksutbildningen ska koncentreras till tre folkhögskolor. Förslaget kommer att leda till färre studenter och i slutändan färre tolkar. Om man verkligen vill öka antalet auktoriserade kontakttolkar bör man enligt motionären lagstiftningsvägen reglera användandet av dessa inom den offentliga verksamheten.

¹ Bet. 2006/07:KrU10

Bakgrund

Utredningen om kontakttolkar lämnade i april 2005 sitt betänkande *Tolkutbildning – nya former för nya krav* (SOU 2005:37). I betänkandet föreslogs bl.a. att man skulle införa en två terminer lång, sammanhållen grundutbildning på halvtid, med krav på förkunskaper. Denna utbildning skulle koncentreras till högst tre folkhögskolor.

Utbildningsminister Jan Björklund framhöll följande i ett interpellations-svar till Nikos Papadopoulos den 4 december 2007 om åtgärder med anledning av tolkutredningen:

År 2006 fick Stockholms universitet i uppdrag att, genom Tolk- och översättarinstitutet, utveckla utbildningen med utgångspunkt i utredarens förslag och bedömningar. Utbildningen skulle bland annat koncentreras till ett begränsat antal folkhögskolor och till ett mycket begränsat antal studieförbund. Institutet kan alltså i viss mån självt reglera det lämpliga antalet utbildningsanordnare. Institutet har under år 2007 gett bidrag till grundutbildningar vid fyra folkhögskolor och tre studieförbund, således till sju utbildningsanordnare. Detsamma planeras för år 2008.

Den nya utbildningen har funnits under så kort tid att det är svårt att dra några absoluta slutsatser, men redan nu har Institutet visat att både förkunskapskrav och kunskapsprov under utbildningen har haft en positiv effekt på kvaliteten. Jag tänker naturligtvis följa verksamheten noggrant även i framtiden.

Utbildningsministern framhöll vidare att endast 26 av 1 000 av dem som genomgått den gamla utbildningen nådde målet att bli auktoriserad tolk. Även om det nu är något färre som genomgår utbildningen är det fler som når målet än före omläggningen. Ministern underströk också att det varken är ministern eller regeringen som bestämmer exakt var utbildningen ska vara förlagd eller på hur många ställen den ska finnas. Detta är lagt på Tolk- och översättarinstitutet. I dag finns utbildningen på sju platser i Sverige, och det finns också möjlighet att studera på distans.

Utskottets ställningstagande

Den nya tolkutbildningen har funnits under kort tid så det är ännu för tidigt att utvärdera den. Utskottet noterar dock att även om något färre genomgår utbildningen så är det fler som når målet att bli auktoriserad tolk än tidigare, vilket är en välkommen utveckling. Vad gäller antalet utbildningsanordnare konstaterar utskottet att regeringens uppdrag till Stockholms universitet innebär att Tolk- och översättarinstitutet i viss mån kan reglera det lämpliga antalet utbildningsanordnare. För närvarande finns sju utbildningsanordnare.

Utskottet vill också framhålla att förvaltningslagen (1986:223) stadgar att myndigheterna vid behov bör anlita tolk och att det av förarbetena till lagen framgår att myndigheterna i princip bör använda oauktoriserade tolkar bara när auktoriserade inte finns att tillgå.

Utskottet anser inte att det behövs något initiativ från riksdagens sida med anledning av motion Kr349 (s), men förutsätter att regeringen noga följer utvecklingen vad gäller kvaliteten i utbildningen och auktorisationen av tolkar samt om det finns behov av det återkommer till riksdagen. Motionen avstyrks därmed.

Syntolkar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om utbildning av syntolkar.

Motionen

Ann-Christin Ahlberg (s) konstaterar i *motion Kr247* att det inte finns någon formell utbildning av syntolkar. En pilotutbildning har emellertid genomförts vid Fristads folkhögskola med stöd från Statens kulturråd. Utbildningen som omfattat tio dagar har fallit väl ut och representanterna för Synskadades Riksförbund har varit mycket nöjda med arrangemanget. Motionären anser att kostnaden för utbildning till syntolk bör finansieras på samma sätt som utbildning till hörseltolk. Dessutom lär det finnas utrymme för detta eftersom anslaget för hörseltolkning inte används fullt ut.

Bakgrund

Tolk- och översättarinstitutet (TÖI) vid Stockholms universitet har tagit upp frågan om syntolkar i sitt planeringsunderlag till Utbildningsdepartementet för 2009. TÖI anför i det sammanhanget:

Syntolkning av publika arrangemang är en verksamhet som växer och utvecklas. Syntolkning är en tillgänglighetsfråga för synskadade och ska falla under arrangörens ansvar i linje med den nationella planen Från patient till medborgare. Vissa kurser i syntolkning har förekommit inom folkbildningen och TÖI anser att utbildning i syntolkning skall kunna innefattas i tolkutbildningsåtgärder inom ramen för anslag 25:2 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att Tolk- och översättarinstitutet (TÖI) i sitt planeringsunderlag till regeringens budgetarbete föreslagit att anslaget 25:2 *Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen* ska kunna användas även för utbildning av syntolkar och att en utvidgning av anslagsanvändningen bedöms rymmas inom ramen för anslaget. Utskottet ser positivt på förslaget och anser att regeringens kommande beredning av det bör avvaktas. Motion Kr247 (s) bör därför inte nu föranleda något initiativ från riksdagens sida.

Folkbildning för IT-samhället

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om en folkbildningssatsning för dem som står utanför IT-samhället. En kampanj kommer att genomföras hösten 2008 i ett samarbete mellan Sveriges Utbildningsradio AB och folkbildningen för att nå människor som har ingen eller liten erfarenhet av IT.

Motionen

I *motion Kr301* föreslår Monica Green (s) en folkbildningssatsning för dem som står utanför IT-samhället. Studieförbunden, folkhögskolorna och utbildningsradion behöver samarbeta för att på ett pedagogiskt och lättillgängligt sätt nå de grupper som fortfarande har svårt för IT och som inte uppfattar det som ett hjälpmedel, anför motionären.

Bakgrund

Regeringen har uppdragit åt Folkbildningsrådet att under 2008 genomföra särskilda insatser i syfte att förbättra förutsättningarna för äldre och andra berörda grupper att använda den moderna tekniken. Av Folkbildningsrådets verksamhetsplan för 2008 framgår att följande insatser planeras:

- Verka för att öka kunskapen och intresset i folkbildningen för den komplexa problematik som den digitala klyftan innebär från demokratisk utgångspunkt samt stimulera studieförbund och folkhögskolor att i sin verksamhet i ökad utsträckning arbeta med detta perspektiv.
- Erbjudna studieförbund och folkhögskolor gemensamma fysiska och virtuella mötesplatser för erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling i syfte att stimulera utvecklingen av framgångsrikt folkbildningsarbete inom detta område.
- Följa upp, utvärdera och rapportera om effekter av Folkbildningsrådets särskilda insatser för att förbättra förutsättningarna för äldre och andra berörda grupper att använda den moderna tekniken

Sveriges Utbildningsradio AB (UR) kommer i höst att i samarbete med folkbildningen genomföra en kampanj i syfte att minska den digitala klyftan. Syftet med kampanjen är att under kort tid fokusera på frågan om behovet av datakunskaper för att bättre kunna tillgodogöra sig den information och de tjänster som IT kan ge. Målet är att människor som aldrig eller i begränsad omfattning använt datorer ska få lust och mod att skaffa sig kunskaper och informeras om de möjligheter som finns att lära sig mer om IT hos studieförbund och folkhögskolor.

Den 15 april lanseras Folkbildningskanalen. Genom denna kan alla folkhögskolor och studieförbund som tecknat avtal kunna ta del av UR:s hela programlager. I den programbanken finns också nya och gamla program om dataanvändning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärens uppfattning att det är angeläget att minska de digitala klyftorna i samhället och nå de grupper som fortfarande har svårt för IT. Utskottet konstaterar samtidigt att det samarbete som motionären efterlyser nu finns. En kampanj kommer att genomföras hösten 2008 i ett samarbete mellan Sveriges Utbildningsradio AB och folkbildningen för att nå de människor som har ingen eller liten erfarenhet av IT. Regeringen har också gett ett särskilt uppdrag till Folkbildningsrådet att under 2008 genomföra särskilda insatser för att förbättra förutsättningarna för äldre och andra berörda grupper att använda den digitala tekniken.

Utskottet anser motion Kr301 (s) tillgodosedd med det anförda. Motionen avstyrks.

Studier vid folkhögskola vid 16 års ålder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att det ska bli möjligt att börja läsa vid folkhögskola redan vid 16 års ålder. Beredningen av den nyligen avlämnade utredningen om en reformerad gymnasieskola bör inte föregripas.

Motionen

I *motion Kr290* föreslår Åsa Lindestam (s) att det ska bli möjligt att börja läsa vid folkhögskola redan vid 16 års ålder. De elever som inte når målen för behörighet till gymnasieskolans nationella program är hänvisade till gymnasiets individuella program. Motionären anser att pedagogiken vid en folkhögskola skulle passa vissa av dessa elever bättre. Därför bör de få möjlighet att läsa in yrkesförberedande eller studieförberedande utbildning vid folkhögskolan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att regeringen aviserat att gymnasieskolan ska reformeras. Regeringens utredare har den 31 mars 2008 avlämnat betänkandet *Framtidsvägen – en reformerad gymnasieskola* (SOU 2008:27). Utredaren

har haft tre viktiga utgångspunkten för utredningen. Elevens rätt till god utbildning behöver stärkas. Ansvar, struktur och regelverk behöver förtydligas. Samverkan mellan skolhuvudmän och avnämare ska öka.

I betänkandet föreslår utredaren en ny struktur i gymnasieskolan med nya yrkesprogram och högskoleförberedande program. Yrkesutbildningen kan ges antingen som skolförlagd eller som lärlingsutbildning. Det individuella programmet avskaffas och i stället införs bl.a. ett preparandår före gymnasieutbildningen för elever som inte nått behörighet till gymnasieskolan.

Utskottet anser att riksdagen inte bör föregripa regeringens beredning av utredningens förslag. Motion Kr290 (s) avstyrks därmed.

Folkhögskolestudier för afatiker

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om bättre möjligheter för afatiker att studera på internat vid folkhögskolor. Riksdagen bör inte föregripa vare sig de pågående utredningarna eller beredningen av de regeringsuppdrag som pågår.

Motionen

I *motion Kr318* föreslår Bodil Ceballos (mp) och Sven Bergström (c) bättre möjligheter för afatiker att studera även på internat. Motionärerna framhåller att de utbildningar som erbjuds afatiker vid folkhögskolor varken kan klassas som medicinsk eller yrkesmässig rehabilitering. Därför är det svårt att få ekonomiskt stöd. De myndigheter som behöver samordnas är vanligtvis Försäkringskassan, landstinget, kommunen och CSN samt ibland Arbetsförmedlingen. Har afatikern sin anställning kvar berörs också arbetsgivaren. Tidigare kunde afatiker, om de inte var för gamla, söka bidragsdelen av studiemedlet för att täcka dubbla boendekostnader, men den möjligheten togs bort den 1 januari 2007 för dem som har sjukersättning. Motionärerna anser att regeringen snarast bör göra en översyn av regelverket i syfte att garantera afatiker en reell möjlighet att studera även på internat.

Bakgrund

Utbildningsutskottet har nyligen i betänkande 2007/08:UbU6 behandlat fyra motioner som tar upp frågor om samordning av sjuk- eller aktivitetserättning och studiemedel för funktionshindrade. Utbildningsutskottet föreslog riksdagen att avslå motionsyrkandena och anförde följande:

Den 1 januari 2007 infördes, efter beslut av en enig riksdag våren 2006, en samordningsbestämmelse mellan studiemedelssystemet och sjuk- och aktivitetserättningen. Bestämmelsen innebär att det inte är

möjligt att under en och samma tidsperiod få både studiemedel och sjuk- och aktivitetsersättning. Samtidigt infördes möjligheten att få sjuk- och aktivitetsersättningen vilande vid studier (prop. 2005/06:159, bet. 2005/06:SfU16). De nya samordningsbestämmelserna har bl.a. inneburit att personer med funktionshinder som studerar vid folkhögskolor och tidigare haft både aktivitetsersättning och studiemedlets bidragsdel inte längre har rätt att uppbära det sistnämnda bidraget.

Studiesociala kommittén ska i den del av uppdraget som rör de studiesociala frågorna bl.a. överväga om gränsdragningen mellan studiemedelssystemet och de sociala trygghetssystemen behöver förtydligas så att systemen kan samverka på ett optimalt sätt och, i förekommande fall, föreslå sådana förtydliganden. För det fall att kommittén finner att gränsdragningen mellan systemen inte behöver förtydligas, ska kommittén se över och lämna förslag till hur förbättringar kan göras i andra former och på andra sätt inom studiemedelssystemet. Kommittén ska även utvärdera betydelsen av tilläggsbidraget inom studiemedlet för studerande med barn och överväga om det finns behov av att ytterligare underlätta situationen för dessa studerande (dir. 2007:153). Regeringen har även beslutat om en översyn av aktivitetsersättningen. I direktiven till den utredningen sägs bl.a. att utredaren ska överväga om det kan finnas skäl att finansiera unga funktionshindrades förlängda skolgång på annat sätt än genom aktivitetsersättning. Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2008 (dir. 2007:183). Därutöver har Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus) haft ett regeringsuppdrag att se över hur vissa av de särskilda statsbidrag, avsedda för stöd till studerande med funktionshinder, som fördelas till folkhögskolor används (U2007/4058/SV). Vidare har Centrala studiestödsnämnden (CSN) haft i uppdrag att se över vilka utbildningar vid folkhögskolorna som riktar sig till personer med funktionshinder som fortsättningsvis ska kunna ge rätt till statligt studiestöd (U2007/4057/SV). Uppdragen har redovisats i december 2007 och bereds i Regeringskansliet. Utskottet finner inte anledning att föregripa vare sig de pågående utredningarna eller beredningen av de regeringsuppdrag som pågår.

Riksdagen följde utskottet (rskr. 2007/08:77).

Utskottets ställningstagande

Utskottet gör ingen annan bedömning än utbildningsutskottet. Riksdagen bör inte föregripa vare sig de pågående utredningarna eller beredningen av de redovisade uppdragen som pågår. Motionen Kr318 (mp, c) avstyrks därmed.

Invandrarkvinnors deltagande i samhällslivet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om invandrarkvinnors deltagande i samhällslivet.

Jämför särskilt yttrande (s, v).

Motionen

I *motion Kr347* föreslår Fredrik Olovsson och Elisebeht Markström (båda s) att regeringen bör använda sig av Fogelstadsmodellen för att öka invandrar kvinnornas deltagande i samhället. Staten bör, tillsammans med lokala och regionala aktörer, ta initiativ till en nystart av Fogelstadskolan för att utveckla ett koncept som sedan kan spridas i landet. Motionärerna anser att det finns många paralleller mellan situationen för invandrar kvinnorna i dag och för svenska kvinnor på 1920-talet. Därför är Fogelstadsmodellen en bra modell.

Utskottets ställningstagande

Sverige är i dag ett mångkulturellt land, vilket innebär både möjligheter och utmaningar. Ett av statens syften med stödet till folkbildningen är att denna ska förstärka och utveckla demokratin i samhället. Demokrati innebär bland annat att ge alla möjligheter till deltagande. Därför är det en uppgift för folkbildningen att bidra till ökad integration mellan dem som bott i landet länge och dem som relativt nyligen invandrat till Sverige. Verksamheten inom folkbildningen kan fylla en väsentlig funktion i strävan att öka förståelsen och erfarenhetsutbytet mellan människor med olika bakgrund. Det är därför nödvändigt att folkbildningen utvecklar metoder för en uppsökande verksamhet för att nå personer som inte har etablerade kontakter med ett föreningsliv eller med andra sociala nätverk. Utskottet utgår från att folkbildningsorganisationerna tar sitt ansvar i frågan. Formerna för detta är dock inte en fråga för riksdagen.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion Kr347 (s).

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. **Folkbildningens betydelse, punkt 1 (s, v)**

av Siv Holma (v), Margareta Israelsson (s), Lars Wegendal (s), Nikos Papadopoulos (s), Anne Ludvigsson (s), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s) och Göran Persson i Simrishamn (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2007/08:Kr287 av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda s) och bifaller delvis motionerna

2007/08:Kr326 av Ulf Sjösten och Cecilia Widegren (båda m) yrkande 1 och

2007/08:Kr340 av Anita Brodén och Agneta Berliner (båda fp) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Folkbildningen utgör sedan drygt hundra år en mycket viktig del i den svenska bildningstraditionen. Människor har träffats i studiecirkel och på folkhögskolor eller deltagit i seminarier och kulturprojekt. Folkbildningen har betytt mycket för människors möjligheter att lära sig mer och utvecklas, vilket har varit särskilt viktigt för att överbrygga kunskapsklyftor i samhället och för att öka människors möjligheter att påverka den egna livssituationen. I studiecirkeln, i kulturprojekten och på folkhögskolorna uppstår mängder av möten mellan människor, och dessa mänskliga möten betyder mer än någonsin när kraven på den enskilde är så högt ställda. Precis som deltagandet i folkbildningen är fritt och frivilligt för den enskilde, behöver en god folkbildning vara befriad från pekpinnar och tvång. Syftet med statens bidrag till folkbildningen bör fortsatt vara att utveckla och förstärka, inte att styra och begränsa.

Vad vi här anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Det innebär att riksdagen bifaller motion Kr287 (s) och bifaller delvis motionerna Kr326 (m) yrkande 1 och Kr340 (fp) yrkandena 1 och 2.

2. Kommuners och landstings ansvar för stöd till folkbildningen, punkt 2 (s, v)

av Siv Holma (v), Margareta Israelsson (s), Lars Wegendal (s), Nikos Papadopoulos (s), Anne Ludvigsson (s), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s) och Göran Persson i Simrishamn (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2007/08:Kr283 av Thomas Strand (s) och

2007/08:Kr342 av Louise Malmström och Jan Björkman (båda s) samt avslår motion

2007/08:Kr326 av Ulf Sjösten och Cecilia Widegren (båda m) yrkande 2.

Ställningstagande

Våren 2006 antog riksdagen en ny folkbildningsproposition, i vilken betonades att folkbildningen är en angelägenhet för hela samhället och att ansvaret för det ekonomiska stödet till folkbildningen ska delas mellan stat, landsting och kommuner. Riksdagen ökade 2007 anslaget till folkbildningen med 490 miljoner kronor.

Sedan den politiska majoriteten skiftade 2006 har emellertid flera kommuner, landsting och regionförbund beslutat att kraftigt begränsa eller helt upphöra med sitt stöd till folkbildningen. På flera håll förs också en diskussion kring hur man i högre utsträckning ska kunna styra folkbildningen genom att uppdra åt och beställa verksamhet från studieförbund och folkhögskolor. Blir detta verklighet förloras hela idén med folkbildningen och då kan vilken kommersiell utbildningsleverantör som helst ta över verksamheten. Vi anser att folkbildningen är, och ska vara, ett alternativ till det institutionaliserade lärandet.

Med tanke på att bidragen till folkbildningen från kommuner och landsting minskade med 40 % i fast penningvärde redan mellan 1991 och 2006, och att minskningen därefter har tilltagit, anser vi att det är hög tid att man på nationell nivå tar initiativ till en bred diskussion om det gemensamma ansvaret för folkbildningen med i första hand kommuner och landsting. Staten kan självklart inte kommendera vare sig landsting eller kommuner att öka sitt ekonomiska stöd till folkbildningen. Men regeringen kan enligt vår uppfattning tydliggöra riksdagens uttalande om ett delat ansvar för stödet till folkbildningen. I detta syfte bör enligt vår uppfattning regeringen, i enlighet med vad som angavs i folkbildningspropositionen, föra en dialog med Sveriges Kommuner och Landsting om deras bidrag till folkbildningen.

Vad vi här anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Det innebär att riksdagen bifaller motionerna Kr283 (s) och Kr342 (s) samt avslår motion Kr326 (m) yrkande 2.

Särskilt yttrande

Invandrarkvinnors deltagande i samhällslivet, punkt 8 (s, v)

Siv Holma (v), Margareta Israelsson (s), Lars Wegendal (s), Nikos Papadopoulos (s), Anne Ludvigsson (s), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s) och Göran Persson i Simrishamn (s) anför:

Folkbildningen kan främja integration genom att skapa kontaktnät mellan människor. Inte minst för invandrarkvinnor är studiecirkelar och folkhögskolekurser en viktig väg in i det svenska samhället.

Denna integration motverkas emellertid av den borgerliga regeringens politik. Ett vårdnadsbidrag har införts och korttidsstudiestödet och rekryteringsbidraget avvecklats. Dessutom har vuxenutbildningen monterats ned och arbetsmarknadsutbildningen utarmats. Vi ser med oro på denna utveckling.

När människor inte ges tillträde till utbildning och arbetsmarknad försvåras deras integration i samhället. Vi riskerar ett demokratiskt underskott när inte alla får vara med och bidra med sin kunskap och sina erfarenheter till samhällsutvecklingen.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007

2007/08:Kr247 av Ann-Christin Ahlberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbildning av syntolkar.

2007/08:Kr283 av Thomas Strand (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till överläggning med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) om bidragen till folkbildningen.

2007/08:Kr287 av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om värmandet om folkbildningen.

2007/08:Kr290 av Åsa Lindestam (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjlighet att börja läsa vid folkhögskola vid 16 års ålder.

2007/08:Kr301 av Monica Green (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en folkbildningssatsning.

2007/08:Kr318 av Bodil Ceballos och Sven Bergström (mp, c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att afatiker ska ges förbättrade möjligheter att studera även på internat.

2007/08:Kr326 av Ulf Sjösten och Cecilia Widegren (båda m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av en bra och bred folkbildningsverksamhet i Sverige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av systemet med tre nivåer för bidragsgivning till studieförbunden för att skapa långsiktiga och stabila förutsättningar för studieförbunden i Sverige.

2007/08:Kr340 av Anita Brodén och Agneta Berliner (båda fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om folkrörelsernas roll för samhällsengagemang och demokratins utveckling.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av en stärkt och säkrad position för studieförbund och folkhögskolor.

2007/08:Kr342 av Louise Malmström och Jan Björkman (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att slå vakt om folkbildningens särart och utvecklingsmöjligheter samt att på nationell nivå påbörja en dialog med lokala och regionala bidragsgivare kring detta.

2007/08:Kr347 av Fredrik Olovsson och Elisebeht Markström (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Fogelstadsmodellen för att öka invandrarkvinnors deltagande i samhället.

2007/08:Kr349 av Nikos Papadopoulos och Siw Wittgren-Ahl (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att reglera användandet av tolkar inom offentlig verksamhet.